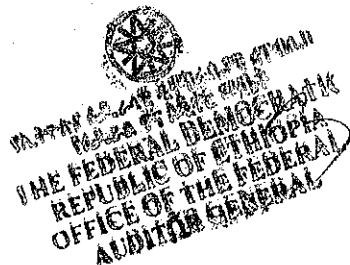

ቁጥሩ. 0886.F.05.1/66
ቀን. 07/8/2012

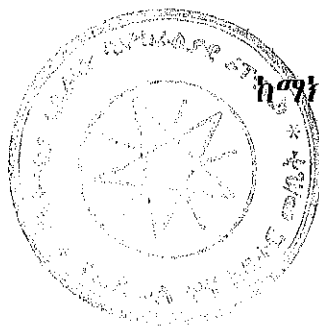
ለ ክቡር አቶ ላቀ አያሌው

የገቢዎች ሚኒስትር

አዲስ አበባ

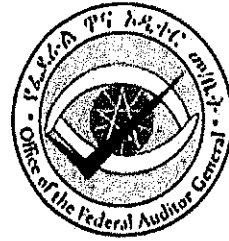
ጉዳዩ:- የሚኒስቴር መ/ቤቱን የ 2011 በጀት ዓመት ሂሳብ አዲትን ይመለከታል፡፡

በርዕሱ የተጠቀሰው አዲት ውጤትና አስተያየት የያዘ 15 ገጽ የአዲት ሪፖርት እና 16 ገጽ የሂሳብ መግለጫዎች ከዚህ ሸኚ ደብዳቤ ጋር አባሪ አድርገን የላክን መሆኑን እንገልጻለን፡፡

ከማክበር ወላምታ ጋር

Mul
መስረት ዳምጤ
የአዲት ዘርፍ ም/ዋና ለዲተር

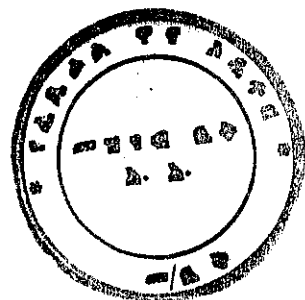
የኢትዮጵያ ገቢዎች ሚኒስቴር

የ2011 በጀት ዓመት ሂሳብ

አዲተር ሪፖርት

ሚያዝያ/2012

አዲስ አበባ

የገቢዎች ሚኒስቴር
የ2011 በጀት ዓመት ሂሳብ
አዲተር ሪፖርት

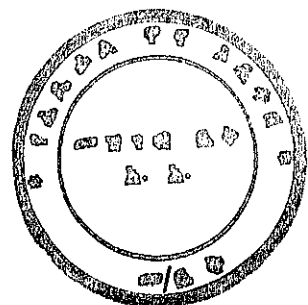
የገቢዎች ሚኒስቴር የተመደበለትን በጀት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፤ ሊሰበሰብ የሚገባውን ገቢ በአግባቡ መሰብሰቡን እንዲሁም ሂሳቡ በመንግስት የሂሳብ አያያዝ ስርዓት መሠረት መያዙንና የመንግስት ሀብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ የ2011 በጀት ዓመት ሂሳብ መግለጫዎችን አዲት አድርገናል፡፡

የሂሳብ መግለጫዎችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የሚኒስቴር መ/ቤቱ የሥራ አመራር ሲሆን፤ የሂሳብ መግለጫዎችን አዲት በማድረግ የአዲት አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤት ኃላፊነት ነው፡፡

አዲቱ የተከናወነው በፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤት ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 982/2008 (እንደተሸሻለው 1146/2011) ለመቤታችን በተሰጠው ስልጣን መሰረት ነው፡፡ በዚህ መሰረት የሚኒስቴር መ/ቤቱ የ2011 በጀት ዓመት ሂሳብ አዲት እንዲደረግለት በደ.ቁ2.4/616/12 የካቲት 27 ቀን 2012 ዓ.ም በተጻፈ ደብዳቤ ለመ/ቤታችን ያቀረበውን የሂሳብ መግለጫ የዓለም አቀፍ የአዲት ደረጃዎችን እና የዋና አዲተር መ/ቤትን የአዲት ስልት በመከተል አዲቱ ተከናውኗል፡፡

የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ ከሆኑ መዛባቶች የፀዱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃና አጥጋቢ ማረጋገጫ የሚሰጥ መረጃና ማብራሪያ ሊያስገኝ በሚችል መልኩ አዲቱን አቅደን አከናውነናል፡፡

አስተያየት ላይ ለመድረስ በሂሳብ መግለጫዎች ላይ ያለውን የመረጃ አቀራረብ አጠቃላይ ብቃት ገምግመናል፡፡ ይሁን እንጂ አዲቱ በሚኒስቴር መ/ቤቱ የሚታዩትን የውስጥ ቁጥጥርና ሌሎች ድክመቶችን ሙሉ በሙሉ ሊያሳይ አይችልም፡፡ በመሆኑም በዚህ ሪፖርት ላይ ከተመለከቱት በተጨማሪ ሌሎች ድክመቶች ወይም ስህተቶች ሊኖሩ የሚችሉ ከመሆኑም በላይ የሂሳብ መግለጫውን ለማዘጋጀት የተዘረጉትን የውስጥ ቁጥጥሮችና ሌሎች ድክመቶችን ሙሉ በሙሉ ሊያሳይ አይችልም፡፡

የአዲተር ሪፖርት

ለአዲቱ ሥራ መሰረት የሆኑት የሚኒስቴሩ የተጠቃለለ ሂሳብና 11 ቅ/ጽ/ቤቶች ያቀረቧቸው የሂሳብ መግለጫዎች፣ መዛግብት፣ ደጋፊ ማስረጃዎች እንዲሁም በአዲት ተደራጊው መ/ቤት ሥራ አመራር የተሰጡ ማብራሪያዎች ናቸው፡፡

አዲቱ የተከናወነው የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን በመውሰድ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው፡፡

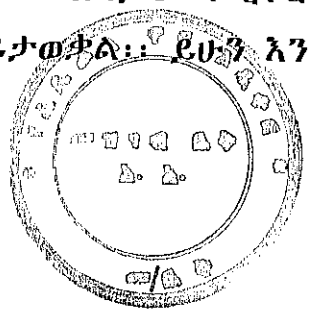
የሚከተሉት የአዲት ተደራጊው መ/ቤት የተጠቃለለ የሂሳብ መግለጫዎች ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል፡፡

- የሂሳብ ሚዛን ሙከራ፤
- የገቢ ሂሳብ መግለጫ፤
- የተሰባሳቢ ሂሳብ መግለጫ፤
- የተከፋይ ሂሳብ መግለጫ፤

ለአዲት አስተያየቱ መሰረት የሆኑት ጉዳዮች፤

የሚኒስቴር መ/ቤቱ የተጠቃለለ የሂሳብ መግለጫዎች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፣ በአዋጅ በተፈቀደው በጀት እና በመንግሥት ሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት የተዘጋጁ እና የተሰበሰበው ገቢ፣ የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፣ ደንብና መመሪያን የጠበቀ መሆኑን ለማረጋገጥ አዲት ተከናውኖ ቀጥሎ የተመለከቱት ሁኔታዎች ተገኝተዋል፡፡

1. ግብር ከፋዮች ባቀረቡት የ2010 በጀት ዓመት የንግድ ትርፍ ማስታወቂያ ላይ የተገለጸው የዓመቱ ጠቅላላ ሽያጭ/ገቢ/ ከ2010 በጀት ዓመት የ 12 ወራት የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ ላይ ከተገለጸው ጠቅላላ ሽያጭ/ገቢ ጋር ሲነፃፀር ልዩነት በመኖሩ እና ለልዩነቱም አሳማኝ ማስረጃ ባለመቅረቡ ምክንያት ያልተሰበሰበ የንግድ ትርፍ ግብር እና የተጨማሪ እሴት ታክስ በ 9 ቅ/ጽ/ቤቶች በድምሩ ብር 119,466,035.00 መገኘቱ፤
2. አጠቃላይ ተቀባይነት ባገኘው የሂሳብ አያያዝ ስልት (GAAP) መሰረት ያለፈው ዓመት በመጋዘን የቀረ የሚሸጥ ዕቃ (ending inventory) ሚዛን ለቀጣይ ዓመት የመነሻ ሚዛን ሆኖ በዘመኑ ግዢ ላይ በመደመር በዘመኑ ለሽያጭ የሚቀርብ እቃ(goods available for sale) ሆኖ መያዝ እንዳለበት ይታወቃል፡፡

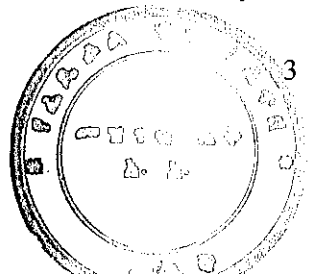

በ2009 የግብር ዘመን የሂሳብ መግለጫ ላይ በአመቱ መጨረሻ ሳይሸጥ የቀረ ፅቃ(ending inventory) በ2010 የግብር ዘመን ላይ እንደ መነሻ ሚዛን(beginning inventory) አድርጎ በተመሳሳይ መጠን ማዞር ሲገባው ከፍ እንዲል በመደረጉና ለልዩነቱም በቂ ማረጋገጫ ባለመቅረቡ ሳይሰበሰብ የቀረ ንግድ ትርፍ ግብር በ 4 ቅ/ጽ/ቤቶች በድምሩ ብር 3,959,250.66 መገኘቱ፤

3. በገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 979/2008 አንቀጽ 27 ንኡስ አንቀጽ (1) ሁነ በተገለጸው መሰረት ተቀናሽ የማይደረጉ ወጪዎች የተዘረዘሩ ቢሆንም ከገቢ ላይ መቀናነስ የሌለባቸው ወጪዎች እንዲቀነሱ የተደረገ በመሆኑ ያልተሰበሰበ የንግድ ትርፍ ግብር በ 9 ቅ/ጽ/ቤቶች በድምሩ ብር 41,419,832.42 መገኘቱ፤

4. በገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 979/2008 አንቀጽ 61 በአንድ የግብር ዓመት ግብር ከተከፈለ በኋላ ለአባላቱ ያልተከፋፈለ እና መልሶ ኢንቨስት ያልተደረገ የተጣራ የድርጅቱ ትርፍ 10 በመቶ ግብር እንደሚከፈልበት እንዲሁም ሐምሌ 30/2005 ዓ.ም በደብዳቤ ቁጥር ገ/ኢ/1/2/3 የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚ/ር ባወጣው የአክሲዮን ትርፍ ድርሻ ክፍፍል ግብር መመሪያ አንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ 3.4 መሰረት ከ2006 በጀት ጀምሮ ኩባንያዎች ያገኙትን ትርፍ ለባለአክሲዮኖች ያከፋፈሉ ወይም የኩባንያውን ካፒታል መዋጮ ለማሳደግ ያዋሉ መሆኑን የሚገልጽ ሪፖርት እና ይህን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ከሰነዶች ምዝገባና ማረጋገጫ ጽ/ቤት የበጀት ዓመቱ በተጠናቀቀ በ12 ወራት ጊዜ ውስጥ እንዲያቀርቡ በሚያዘው መሰረት ማስረጃውን ማቅረብ እንዳለባቸውና ማስረጃውን ያላቀረቡ ኩባንያዎች ያገኙትን የትርፍ ድርሻ ለባለአክሲዮኖች እንዳከፋፈሉ ተቆጥሮ ግብሩን መክፈል እንዳለባቸው ይደነግጋል፡፡ ሆኖም ግብር ከፋዮች ያገኙትን ትርፍ የኩባንያውን ካፒታል መዋጮ ያሳደጉ ስለመሆኑ ከሰነዶች ምዝገባና ማረጋገጫ ጽ/ቤት የቀረበ ማስረጃ በፋይላቸው ውስጥ ባለመገኘቱ በአዲት ወቅትም ማስረጃው ተጠይቆ ሊቀርብልን ባለመቻሉ በ8 ቅ/ጽ/ቤቶች በድምሩ ብር 2,420,512.74 ያልተሰበሰበ የአክሲዮን ትርፍ ድርሻ ገቢ ግብር መኖሩ፤

5. በገቢ ግብር ደንብ ቁጥር 4010/2009 አንቀጽ 41 ቁጥር 3 መሰረት በአንድ የግብር ዓመት ዋጋው ለሚቀንስ ሀብት የተደረገ የጥገና ወይም የማሻሻያ ወጪ ከሀብቱ የተጣራ የመዝገብ ዋጋ ከ20 በመቶ የሚበልጥ ከሆነ የጥገናው ወይም

የማሻሻያው ሙሉ ወጪ በሀብቱ የተጣራ የመዝገብ ዋጋ ላይ እንደሚካተትና የእርጅና ቅናሽ ስሌት መሰረት ወጪ እንደሚያዝለት ይገልጻል፡፡ በቅ/ጽ/ቤቶች ግብር የሚከፍሉ ድርጅቶች ለጥገናና ማሻሻያ ብለው ከገቢ ላይ የቀነሱት ወጪ፤ ለእርጅና ቅናሽ መሰረት ከሆነው የዕቃ ዋጋ ሃያ ከመቶ በላይ መሆኑ እያታወቀ ወጪው በእርጅና ቅናሽ ደንብ መሰረት ካፒታላይዝ በማድረግ የእርጅና ቅናሹ እንደ ወጪ መያዝ ሲገባው ወጪውን ሙሉ በሙሉ እንዲያዝ በመደረጉ ምክንያት ያልተሰበሰበ ፍሬ ግብር በ 4 ቅ/ጽ/ቤቶች በድምሩ ብር 858,198.13 መገኘቱ፤

6. በገቢ ግብር አዋጅ 979/2008 አንቀጽ 22/ሐ/ እና አንቀጽ 25/1/ በግብር ዓመቱ የሚከፈልበት ገቢ ለመወሰን ግብር ከፋዩ ገቢውን ለማስገኘት በግብር ዓመቱ ጥቅም ላይ ላዋላቸው እና ዋጋቸው ለሚቀንስ ሀብቶች እና ግዙፋዊ ህልዎት ለሌላቸው የንግድ ስራ ሀብቶች ዋጋቸው በቀነሰው የገንዘብ መጠን ልክ የእርጅና ቅናሽ ማድረግ እንደሚቻል በተገለጸው መሰረትና እና በገቢ ግብር ደንብ ቁጥር 410/2009 አንቀጽ 39 ላይ ዋጋቸው በሚቀንስ ሀብት ላይ ተፈፃሚ የሚሆነው በሰንጠረዥ በተጠቀሰው የእርጅና ቅናሽ ምጣኔ መሰረት መሆን እንዳለበት ቢገለጽም በ 7 ቅ/ጽ/ቤቶች የእርጅና ቅናሽ ስሌቱ በአዋጁ እና በደንቡ መሰረት የተሰላ ባለመሆኑ ያልተሰበሰበ የንግድ ትርፍ ፍሬ ግብር በድምሩ ብር 23,315,522.67 መገኘቱ፤

7. በገቢ ግብር አዋጅ 979/2008 ክፍል አስር አንቀጽ 92 ንዑስ አንቀጽ 4 በተገለጸው መሰረት እንዲሁም የኢትዮጵያ ገቢዎች እና ጉምሩክ ባለስልጣን በቀን 06/ህዳር/2007 በቁጥር 6.0/18/07 ባስተላለፈው ሰርኩላር መሰረት ግብር ቀንሶ ለሚያስቀረው ሰው የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥሩንና ንግድ ፈቃዱን ያልሰጠ እንደሆነ ግብሩን ቀንሶ የማስቀረት ግዴታ ያለበት ሰው ከሚፈጽመው ጠቅላላ ክፍያ ላይ 30% (ሰላሳ በመቶ) ቀንሶ የማስቀረት ግዴታ እንዳለበት ይደነግጋል፡፡ በህግ ግብርን ቀንሶ የማስቀረት ስልጣን የተሰጣቸው ድርጅቶች የግብር ከፋይ መለያ ቁጥርና ንግድ ፈቃድ ካላቀረቡ ድርጅቶች ግዢ ሲፈጽሙ ከተከፋይ ሂሳብ ላይ 30 በመቶ መቀነስ ሲገባቸው 2 በመቶ ብቻ ተቀናሽ ያደረጉ በመሆኑ በወቅቱ ያልተሰበሰበ ቅድመ ግብር ከ 7 ቅ/ጽ/ቤቶች በድምሩ ብር 27,055,379.69 መኖሩ፤

8. ግብር ከፋይ ድርጅቶች ከተከፋይ ሂሳብ ላይ የሚቀነስባቸው ቅድመ ግብር የሽያጫቸውን 2% መሆኑ ወይም ይህም ማለት በሌላ አገላለጽ ሽያጩ = (ቅድመ

ግብር X 50) መሆኑ ይታወቃል። ይሁን እንጂ ግብር ከፋዮች ያሳወቁት የዓመቱ ጠቅላላ ሽያጭ ከዚህ በታች በመሆኑና ለልዩነቱም በቂ ምክንያት ባለመቅረቡ ያልተሰበሰበ የንግድ ትርፍ ግብር በ 3 ቅ/ጽ/ቤቶች በድምሩ ብር 1,280,583.94 መኖሩ፤

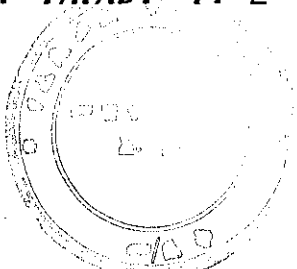
9. በፌዴራል የገቢ ግብር አዋጅ 979/2008 አንቀጽ 96 መሰረት ከአንድ ክፍያ ላይ ግብር ተቀንሶ በሚያዝበት ጊዜ ግብሩን ቀንሶ የሚይዘው ሰው ክፍያውን ለሚቀበለው ሰው ግብር ተቀንሶ መያዙን የሚረጋግጥ ደረሰኝ የመስጠት ግዴታ ያለበት መሆኑን ይደነግጋል። በ2 ቅ/ጽ/ቤቶች የተመዘገቡ ግብር ከፋዮች የቅድመ ግብር ዝርዝር ማስረጃ/ደረሰኝ ለቅ/ጽ/ቤቶቹ ሳያቀርቡ ከዓመታዊ ግብራቸው ላይ በድምሩ ብር 1,661,567.54 ቅድመ ግብር እንዲቀነስ በመደረጉ ያልተሰበሰበ ትርፍ ግብር መገኘቱ፤

10. የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ቁጥር 285/1994 አንቀጽ 21 እና 26 ተጨማሪ እሴት ታክስን ለማስከፈል በወጣው በደንብ ቁጥር 79/1995 መሰረት በአግባቡ ባለመሰላቱ እና ታክስ ከፋዮች ባቀረቡት ማስረጃ መሰረት እንዲሰበሰብ ባለመደረጉ በ5 ቅ/ጽ/ቤቶች መሰብሰብ የነበረበት የተጨማሪ እሴት ታክስ በድምሩ ብር 12,890,784.95 ያልተሰበሰበ መሆኑ፤

11. ግብር ከፋይ ድርጅቶች ባቀረቡት የ2010 በጀት ዓመት የንግድ ትርፍ ማሳወቂያ ላይ የተገለጸው የዓመቱ ጠቅላላ የግብዓት ግዥና የደመወዝ ወጪ ካቀረቡት የ12 ወራት የተጨማሪ እሴት ታክስ ማሳወቂያ ጋር ሲነፃፀር በትርፍና ኪሳራ ማሳወቂያ ላይ የተመለከተው የዓመቱ ጠቅላላ የግብዓት ግዥና ደመወዝ ወጪ የበለጠ በመሆኑ ምክንያት በ3 ቅ/ጽ/ቤት ያልተሰበሰበ የንግድ ትርፍ ግብር ብር 25,551,460.91 ያለ መሆኑ፤

12. ግብር ከፋዮች ባቀረቡት በንግድ ሥራ ግብር ማሳወቂያና በተጨማሪ እሴት ማስታወቂያ ላይ የተመለከተው የዓመቱ ጠቅላላ ሽያጭ እና በሽያጭ መመዝገቢያ መሳሪያ የቀረበው የሽያጭ መመዝገቢያ መሳሪያ ማጠቃለያ ሪፖርት (Z-Report) ሽያጭ ጋር ሲነፃፀር በማስታወቂያዎቹ የተመለከተው ያነሰ በመሆኑና ለልዩነቱም አሳማኝ ምክንያት ባለመቅረቡ በ 2 ቅ/ጽ/ቤቶች በልዩነቱ ያልተሰበሰበ ንግድ ሥራ ገቢ ግብርና ተዕታ ብር 1,208,331.45 መኖሩ፤

13. በገቢ ግብር አዋጅ 979/2008 አንቀጽ 23 1 እና 2 ላይ በተቀመጠው መሰረት ግብር ከፋዩ የወሰደው ብድር ወይም ሌላ ዕዳ የንግድ ስራ ገቢውን ለማግኘት ተግባር እስካዋለው ድረስ እንዲሁም የወለዱ መጠን በብሄራዊ ባንክ እና በንግድ ባንኮች መካከል ከሚታሰብ የወለድ ምጣኔ ከ 2 ፐርሰንት ያልበለጠ ከሆነ የወለድ ወጪ እንደ ወጪ እንደሚያዝሉት ይደነግጋል። በጅማ ቅ/ጽ/ቤት ግን 2 ግብር

ከፋች ባቀረቡት የሂሳብ መግለጫ ላይ ከአበዳሪ ተቋማት የተበደሩት ብድር ስለመኖሩ በሀብትና ዕዳ(balance sheet) ላይ የብድሩ መጠን ሳይገልጹ ወይም ሳያሳውቁ እንዲሁም ለንግድ ስራቸው የሚሆን ብድር ከአበዳሪ ድርጅቶች ስለመውሰዳቸው የሚያረጋግጥ የብድር ውል ስምምነት ሳይኖር ድርጅቶቹ የወለድ ወጪ ብር 494,712.03 ከገቢ ላይ ያቀናነሱ በመሆኑ ያልተሰበሰበ የንግድ ትርፍ ግብር ብር 148,413.61 መኖሩ፤

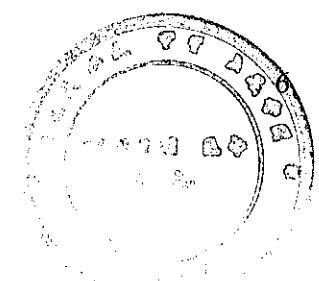
14. በፌዴራል የገቢ ግብር አዋጅ 979/2008 ክፍል አስር አንቀጽ 88/1/ ማንኛውም ቀጣሪ ከመቀጠር የሚገኝ ግብር የሚከፈልበት ገቢ ለተቀጣሪው በሚከፈልበት ጊዜ በዚሁ አዋጅ አንቀጽ 11 በተደነገገው መሰረት ተፈጻሚ የሚሆነውን የግብር ምጣኔ መሰረት በእያንዳንዱ ክፍያ ጊዜ መክፈል የሚኖርበትን የገቢ ግብር ከጠቅላላው ክፍያ ላይ ቀንሶ ማስቀረት ግዴታ እንዳለበት ይደነግጋል፡፡ በሀዋሳ ቅ/ጽ/ቤት ግን 2 ድርጅቶች ከሰራተኞች ላይ ተቀናሽ ካደረጉት የሥራ ግብር ላይ በድምሩ ብር 90,810.58 ገቢ ያላደረጉ መሆኑን፤

15. ከ2009 የግብር ዘመን ወደ 2010 የግብር ዘመን ቅድመ ክፍያ የዞረ እና በግብር ዘመኑ ገቢ የተቀናነሰ ቅድመ ክፍያና በ2010 በጀት ዓመቱ በቅድሚያ ክፍያ የተመዘገበው በትክክል ተሰልቶ ወደሚቀጥለው በጀት ዓመት የተላለፈው ጋር ልዩነት በመኖሩ በምሥራ አዲስ አበባ አነስተኛ ግብር ከ/ቅ/ጽ/ቤት በ 4 ግብር ከፋዮች ያልተሰበሰበ ንግድ ትርፍ ፍሬ ግብር ብር 1,964,646.89 እና ያልተሰበሰበ ተጨማሪ እሴት ታክስ ብር 24,489.36 በድምሩ ብር 1,989,136.22 መኖሩ፤

16. ግብር ከፋዮች በ 2010 የግብር ዘመን የድርጅቱ የሆነ ንብረት በብር 16,521,739.10 በሽያጭ ሲያስተላልፉ በአዋጁ አንቀጽ 7-1(ሀ) መሰረት ተጨማሪ እሴት ታክስ መሰብሰብ ሲገባው በድሬዳዋ ቅ/ጽ/ቤት ያልተሰበሰበ ተጨማሪ እሴት ታክስ ብር 2,478,260.87 መኖሩ፤

በአጠቃላይ ከተቁ1 እስከ 16 በተገለጹት ምክንያቶች በወጡት አዋጆች ደንቦችና መመሪያዎች መሰረት ያልተሰበሰበ ብር 265,794,081.38 መኖሩ፤

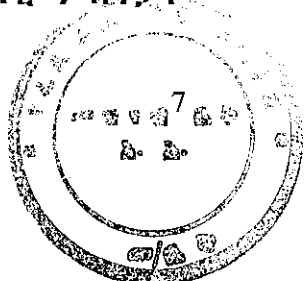
17. የትርፍ ሰዓት ክፍያና ማካካሻ አፈጻጸም መመሪያ ቁጥር 133/2010 አንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ 3 ላይ የትርፍ ሰዓት ስራ ለማሰራት የሚፈልግ የሥራ ኃላፊ የትርፍ ሰዓት መጠየቂያ ቅጽ ሞልቶ ማቅረብ እንዳለበት እና በአንቀጽ 12 ንዑስ አንቀጽ 1-8 የትርፍ ሰዓት ስራ በዕቅድ በተያዘው ስራ ውስጥ ያልተያዘ ከሆነ በመደበኛ ስራ ውስጥ ተካቶ ሊሰራ ያልቻለበትን ምክንያት ዘርዘሮ ከጥያቄ ጋር ማቅረብ እንዳለበት ይገልጻል፡፡ ይሁን እንጂ በሁለት ቅ/ጽ/ቤቶች የትርፍ ሰዓት ክፍያ መመሪያውን ተከትሎ ያልተፈጸመ በመሆኑ በቅ/ጽ/ቤቶቹ ያለአግባብ የተከፈለ የትርፍ ሰዓት ክፍያ በድምሩ ብር 88,663.50 መኖሩ፤

18. የመንግስት ሰራተኞች የቀን ውሎ አበል መመርያ ሰኔ/2004 ዓ.ም በወጣው በክፍል 2 አንቀጽ 5/1/ሀ-ሰ/ማንኛውም የመንግስት ሰራተኛ ከመደበኛ የሰራ ቦታው ውጭ ወደ ሆነ ሌላ የሰራ ቦታ ለሰራ ጉዳይ ሂደት እለቱን መመለስ ካልቻለ በሰራ ተሰማርቶ ቁርስ፣ ምሳ እና እራት በተመገበባቸው የክልላዊ ከተማ፣ የዞን ከተማ፣ የወረዳ ከተማና የከተማ አስተዳደሮች እንዲከፈል የተመደበውን የውሎ አበል መጠን መከፈል እንዳለበት ይደነግጋል። በጅማ ቅ/ጽ/ቤት በተለያዩ ምክንያቶች በዋናው መ/ቤት እና በሌሎች ስልጠና ሰጪ አካላት በቢሾፍቱ የማይገኝበት ኢንስቲትዩት በሚዘጋጁ ስልጠናዎች ላይ እንዲሳተፉ ሰራተኞቹን የላከ ሲሆን የሰራተኞችም የምግብና የመኝታ ወጪ የሚሸፈነው ስልጠናውን ባዘገጀው አካል መሆኑን እና ቅ/ፅ/ቤቱም ለሰልጣኞቹ ሊሸፍን የሚገባው ወጪ የትራንስፖርት ወጪ ብቻ መሆን እንዳለበት ስልጠናውን ያዘጋጀው አካል/ዋና መ/ቤቱ ያሳወቀ ሲሆን፤ ቅ/ጽ/ቤቱ ግን በድጋሚ ለሰራተኞቹ ሙሉ የውሎ አበል በድምሩ ብር 44,331.00 መክፈሉ፤

19. ሰኔ 2002 ዓ.ም በወጣው የፌዴራል መንግሥት ግዥ አፈጻጸም መመሪያ ክፍል 5 አንቀጽ 24.1 መሰረት የመንግስት መስሪያ ቤቶች አስቀድመው ማቀድ እስከ ተቻለ ድረስ ግዥን በግልጽ ጨረታ የግዥ ዘዴ መፈፀም አለባቸው ብሎ ይደነግጋል። ሆኖም ሊታቀዱ ያልቻሉና ወዲያውኑ ጥቅም ላይ የሚዉሉ ወይም በጅምላ ሊገዙ ያልቻሉ በዋጋ ማቅረቢያ ግዥ ዘዴ መግዛት ይቻላል ብሎ የተደነገገ ቢሆንም በአንቀጽ 24.12 መሰረት በዚህ አንቀጽ ለመጠቀም ሲባል የመንግስት መ/ቤቶች በአንድነት ሊፈጸሙ የሚገባቸውን ግዥዎች ከፋፍለው መግዛት አይኖርባቸውም ብሎ ይደነግጋል። በ 3 ቅ/ጽ/ቤቶች በበጀት ዓመቱ አንድ አይነት ዕቃዎች የግዥ መጠናቸው ከብር 200,000.00 በላይ መሆኑ እየታወቀ በጨረታ ላለመግዛት ሲባል ያለ በቂ ምክንያት ግዥው በተለያዩ ጊዜ ተከፋፍሎ በዋጋ ማወዳደሪያ የግዥ ዘዴ እንዲገዛ የተደረገ የተለያዩ ዕቃዎች ግዥ በድምሩ ብር 3,832,170.10 መኖሩን፤

20. በግዢና ንብረት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 649/2001 አንቀጽ 56/1 መሰረት በዋጋ ማቅረቢያ ዘዴ ግዢ ከመፈጸሙ በፊት ቢያንስ ሶስት አቅራቢዎች በውድድሩ ላይ እንዲሳተፉ መጋበዝ እና እንዲሁም የፌዴራል መንግሥት ታህሳስ 2008 ዓ.ም ባወጣው የእቃና የአገልግሎት ግዥ አፈጻጸም መመሪያ አንቀጽ 8 መሰረት ለዕቃ ግዥ ከብር 5,000.00 እስከ ብር 200,000.00 እንዲሁም ለአገልግሎት ግዥ እስከ ብር 150,000.00 የሚፈጽሙ ግዥዎች በዋጋ ማቅረቢያ የግዥ ዘዴ መፈጸም እንዳለበት ይደነግጋል። በ 2 ቅ/ጽ/ቤቶች በዋጋ ማቅረቢያ የግዥ ዘዴ አቅራቢዎችን በማወዳደር ግዢ እንዲፈጸም መደረግ ሲገባው ያለ በቂ ምክንያት

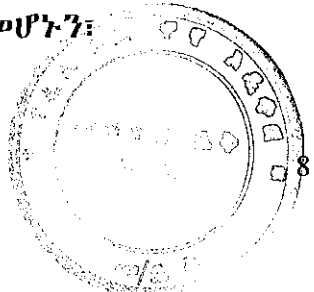
የተፈጸመው የግዥ ወጪ ብር 459,336.17 ከአንድ አቅራቢ እንዲገዛ የተደረገ መሆኑን፤

21. የፌዴራል መንግስት ገንዘብ ክፍያ መመሪያ ቁጥር 4/2003 አንቀጽ 9 ንዑስ አንቀጽ 4 ላይ ክፍያ ከመፈጸሙ በፊት ዕቃው ወይም አገልግሎቱ በትክክል ለመቅረቡ ወይም ለመሰጠቱ ማረጋገጫ መቅረብ እንዳለበት ይገልጻል፡፡ በ 2 ቅ/ጽ/ቤቶች የኮንትራባንድ መከላከል ዙሪያ ስልጠና በተሰጠበት ወቅት ለምግብ፣ ለአዳራሽ ኪራይ፣ ለመኝታ እና የሻይ ቡና አገልግሎት ለተከፈለው ክፍያ እና በተደረገው ስብሰባዎች ላይ ለተከፈለው የመስተንግዶ ክፍያ በድምሩ ብር 2,656,025.96 አስፈላጊ ማስረጃዎች ከክፍያው ትዕዛዝ ጋር አለመቅረባቸው እየታወቀ ክፍያው እንዲፈጸም የተደረገ መሆኑን፤

22. በግዥው ተይዞ ስለሚከፈል የተጨማሪ እሴት ታክስ የአፈጻጸም መመሪያ ቁጥር 27/2002 አንቀጽ 4 ንዑስ አንቀጽ 1 መሰረት ማንኛውም ወኪል በሚፈጽመው ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ለአቅራቢው መክፈል የነበረበትን የተጨማሪ እሴት ታክስ ቀንሶ በማስቀረት በየወሩ ቀንሶ ያስቀረውን ታክስ በሚቀጥለው ወር ውስጥ ለታክስ ባለስልጣን ገቢ ማድረግ እንደሚኖርበት ይገልጻል፡፡ በሀዋሳ ቅ/ጽ/ቤት የተፈጸመው የመኪና ኪራይ ግዥ የተጨማሪ እሴት ታክሱን ጨምሮ ሙሉ ክፍያውን ብር 300,000.00 የከፈለው ሲሆን ነገር ግን ቅ/ጽ/ቤቱ ከተከፋይ ሂሳቡ ላይ በቅድሚያ ተቀናሽ መደረግ የነበረበትን የተጨማሪ እሴት ታክስ ተከፋይ ብር 39,130.43 ክፍያ በሚፈጸምበት ጊዜ ተቀናሽ ያልተደረገ መሆኑን

23. በፌዴራል መንግስት የገንዘብ ክፍያ መመሪያ ቁጥር 4/2003 አንቀጽ 9 ላይ ክፍያ ከመፈጸሙ በፊት ሊደረጉ የሚገቡ ጥንቃቄዎች በሚለው ንዑስ አንቀጽ 7 ለተገዛ ዕቃ ወይም አገልግሎት ክፍያ ሲፈጸም በማስረጃነት መቅረብ ያለበት ዋና ደረሰኝ መሆን ሲገባው በሀዋሳ ቅ/ጽ/ቤት ለተለያዩ ክፍያዎች በሚል አርዕስት የሚታይ በድምር ብር 11,629,690.79 የግብር ተመላሽ ክፍያ ሲፈጸም ተከፋዩ ገንዘቡን ስለመቀበሉ ደረሰኝ ያልቀረበ መሆኑ፤

24. በታክስ አስተዳደር በአዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 50 ንዑስ አንቀጽ 1 መሰረት ግብር ከፋይ ታክስ ከተከፈለበት ቀን ጀምሮ ባሉ ሶስት አመታት ውስጥ ተመላሽ ካለው ይመለስ ዘንድ ለባለስልጣኑ ማመልከት እንዳለበት ይደነግጋል፡፡ እንደዚሁም በዚሁ አዋጅ አንቀጽ 28 ንዑስ አንቀጽ 2 ቁጥር 1 ላይ በሌላ አኳኋን ካልተደነገገ በስተቀር ታክስ ከፋዩ የራሱ ታክስ ስሌት ካቀረበበት ቀን ጀምሮ በሚቆጠር 5 ዓመት ውስጥ ባለስልጣን መ/ቤቱ በማንኛውም ሁኔታ የታክስ ስሌት ማሻሻያ ሊያደርግ እንደሚችል ይደነግጋል፡፡ በመካከለኛ ግብር ከፋዮች ቅ/ጽ/ቤት ተመላሽ የተደረጉ ሂሳቦች የተጠቀሰውን የአዋጅ ድንጋጌ በመተላለፍ ለግብር ከፋዮች ግብራቸውን ከከፈሉበት ጊዜ ከሶስት እና ከአምስት አመታት በላይ ለቆየ ተመላሽ ሂሳብ ብር 596,006.52 ተመላሽ እንዲሆን ያደረገ መሆኑን፤

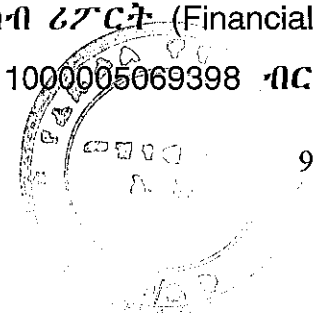

25. በ2011 በጀት ዓመት የገቢዎች ሚኒስቴር ለገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ያሳወቀው የተጠቃለለ ሂሳብ መግለጫ የቅርንጫፍ መ/ቤቶች ባቀረቡት የሂሳብ መግለጫዎች መሰረት ተጠቃሎ መቅረብ ሲገባው ፤ የተጠቃለለው ሪፖርት

- በቅርንጫፍ መ/ቤቶች የሂሳብ ሪፖርት ላይ የተገለጸው ጠቅላላ በእጅ እና በባንክ ያለ ገንዘብ ድምር ከተጠቃለለው የሂሳብ ሪፖርት ጋር ሲነጻጸር በተጠቃለለው የሂሳብ ሪፖርት ላይ የተገለጸው ብር 43,036,900.70 የሚያንስ መሆኑ፤
- በሚኒስቴር መ/ቤቱ በተዘጋጀው የማጠቃለያ ሂሳብ ላይ የገቢ ሂሳብ መደብ ሪፖርት የተደረገው ገቢ በቅ/ጽ/ቤቶቹ ተዘጋጅቶ ሪፖርት ከተደረገው ጋር ሲነጻጸር ብር 204,921.18 የሚበልጥ መሆኑ፤
- በቅ/ጽ/ቤቶች ተዘጋጅቶ በተላከው የሂሳብ ሪፖርት ላይ የተገለጸው የተሰብሳቢ ሂሳቦች ዝርዝር ሪፖርት በሚኒስቴር መ/ቤት ከተጠቃለለው ጋር ሲነጻጸር በማጠቃለያ ሂሳብ ላይ የተገለጸው ተሰብሳቢ ሂሳብ ልዩነቱ በማነስ ብር 15,561.27 እና በመብለጥ ብር 2,476.94 ሪፖርት የተደረገ መሆኑ፤
- በቅ/ጽ/ቤቶች ተዘጋጅቶ በተላከው የሂሳብ ሪፖርት ላይ የተገለጸው የተከፋይ ሂሳቦች ዝርዝር ሪፖርት በሚኒስቴር መ/ቤት ከተጠቃለለው ጋር ሲነጻጸር በማጠቃለያ ሂሳብ ላይ የተገለጸው ልዩነቱ በማነስ ብር 269,193.19 እና በመብለጥ ብር 56,284.19 ሪፖርት የተደረገ መሆኑ፤
- በምስራቅ አዲስ አበባ ቅ/ጽ/ቤት ሰኔ 30/2010 በሂሳብ ሪፖርት ላይ የታየው በባንክ ያለ ገንዘብ ላይ ከተሰራው ማስተካከያ የተሟላ ማስረጃ ሳይቀርብ ብር 84,194,349.29 በክሬዲት በመያዙ ባንክ ያለ ገንዘብ በማነስ እንዲታይ መደረጉ፤

በገቢዎች ሚኒስቴር ዋና መ/ቤት

- በግዥና ፋይናንስ አስተዳደር በቀረበ የሂሳብ መግለጫ መሰረት የባንክ ሂሳብ ዝርዝር መግለጫ (Bank Statement) ላይ በታየው የገንዘብ መጠን የባንክ ማስታረቂያ ብር 69,410,569.66 የሚታይ ሲሆን በሂሳብ ሪፖርት (Financial Report) Cash at bank Budgetary የሂሳብ ቁጥር 1000005069398 ብር

የአዲተር ሪፖርት

70,416,730.32 የሚታይ በመሆኑ በልዩነቱ ብር 1,006,160.66 የሂሳብ ሪፖርት በብልጫ የሚታይ መሆኑ፡-

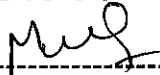
- በገቢ ሂሳቦች አስተዳደር በቀረበ የሂሳብ መግለጫ መሰረት የባንክ ሂሳብ ዝርዝር መግለጫ (Bank Statement) ላይ በታየው የገንዘብ መጠን የባንክ ማስታረቂያ ባንክ ያለ ተቀማጭ (cash at bank deposit) ሂሳብ ቁጥር 0100191040218 ብር 7,929,528.59 የሚታይ ሲሆን በሂሳብ ሪፖርት (Financial Report) ብር 8,526,726.59 በመሆኑ የሂሳብ ሪፖርት በመብለጥ ልዩነት ብር 597,198.00 የሚታይ በመሆኑ በድምር ብር 1,603,358.66 የመ/ቤቱ የሂሳብ ሪፖርት በመብለጥ ማሳየቱ፤

26. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 190/2002 አንቀጽ 32 እንዲሁም የፌዴራል መንግስት መ/ቤቶች ሂሳብ አያያዝ መመሪያ ቁጥር 5/2003 ክፍል 2 አንቀጽ 8 ቁጥር 4 ከሀ-ሰ መሰረት ተሰብሳቢና ተከፋይ ሂሳብ ተገቢው ማስረጃ እንዲኖረውና የሂሳብ ሌጅር ተሰርቶ ተገቢው ክትትል እየተደረገባቸው በወቅቱ መሰብሰብ እንዳለበት ቢገልጽም፤

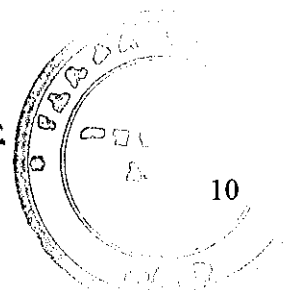
- በ 6 ቅ/ጽ/ቤቶች ግን ማስረጃ ሊቀርብለት ያልቻለ ብር 27,347,821.31 የተሰብሳቢ ሂሳብ በብልጫ ሪፖርት የተደረገ መሆኑ፤
- በ 6 ቅ/ጽ/ቤቶች ደግሞ ማስረጃ የሌለው ብር 173,361,310.32 የተከፋይ ሂሳብ በብልጫ ሪፖርት የተደረገ መሆኑ፤

ከላይ ከተራ ቁጥር 1-26 በተገለጹት ሁኔታዎች ምክንያት የሚኒስቴር መ/ቤቱ የ2011 በጀት ዓመት የተጠቃለለው ሂሳብ የሂሳብ መግለጫዎች የመ/ቤቱን የፋይናንስ አቋም እና የበጀት አመቱን የስራ እንቅስቃሴ በሚያሳይ ሁኔታ በፋይናንስ አስተዳደር አዋጅና ደንብ እንዲሁም በሂሳብ አያያዝ ማእቀፍ መሰረት ያልተከናወነ በመሆኑ በእኛ አስተያየት ትክክለኛውን ሁኔታ አያሳይም፡፡

የፌዴራል ዋናው አዲተር

ቀን-----

መሰረት ላምቤ
የአዲት ዘርፍ ም/ሞና አዲተር

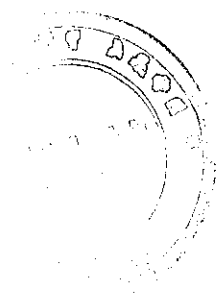

ሌሎች ጉዳዮች፤

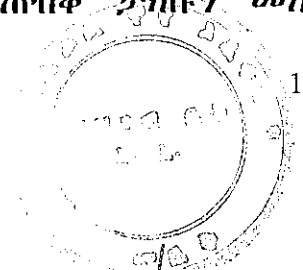
ምንም እንኳን የኦዲት አስተያየታችንን ሊያስለውጡ ባይችሉም ቀጥሎ የተመለከቱት ጉዳዮች ትኩረት ሊሰጣቸው እና አፋጣኝ የእርምጃ እርምጃ የሚፈልጉ ናቸው፡፡

1. የፌዴራል ገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 979/2008 አንቀጽ 27 ንዑስ አንቀጽ (1)ሀ-ኘ በተገጸው መሰረት ተቀናሽ የማይደረጉ ወጪዎች ከገቢ ላይ ተቀናሽ መደረግ እንደሌለባቸው እና አንቀጽ 96 መሰረት ከአንድ ክፍያ ላይ ግብር ተቀንሶ በሚያዝበት ጊዜ ግብሩን ቀንሶ የሚይዘው ሰው ክፍያውን ለሚቀበለው ሰው ግብሩ ተቀንሶ መያዙን የሚያረጋግጥ ደረሰኝ የመስጠት ግዴታ እንዳለበት የገቢ ግብር ደንብ ቁጥር 410/2009 አንቀጽ 39 ንዑስ አንቀጽ 2/ሐ መሰረት ማንኛቸውም ግዙፋዊ ህልዎች የሌለው የንግድ ስራ ሀብት መቶ በመቶ ግዙፋዊ ህልዎች ለሌለው ሀብት የአገልግሎት ዘመን በማካፈል የሚገኘው ምጣኔ መሰረት መሰላት እንዳለበት እና አንቀጽ 41 ንዑስ አንቀጽ 2 እና 3 መሰረት ግብር የሚከፈልበት ከንግድ ስራው ንብረት የተደረገ የጥገና ትክክለኛ ወጪ እንዲቀነስ እና በአንድ የግብር ዓመት ዋጋው በሚቀንስ ሀብት ላይ የተደረገ የጥገና ወይም የማሻሻያ ወጪ ከሀብቱ የተጣራ የመዝገብ ዋጋ 20 በመቶ የሚበልጥ ከሆነ የጥገናው ወይም የማሻሻያው ሙሉ ወጪ በሀብቱ የተጣራ የመዝገብ ዋጋ ላይ እንደሚካተት እና በአንቀጽ 22 ቁጥር 1 ከሀ-ሠ የተጠቀሱ ወጪዎች ከገቢ ላይ መቀናኛ እንደሌለባቸው ይደነግጋል፡፡ በ5 ቅ/ጽ/ቤቶች ግን የወጪ ማስረጃና የእርጅና ቅናሽ ማስረጃ የሊዝ ዘመናና የሊዝ ዋጋ ባለመገለጹ ተቀናሽ የተደረገ ከተከፋይ ተቀናሽ ድርጅቶች ማስረጃ ሳይቀርብ ከገቢ ላይ እንዲቀናኛ ያደረጉት ወጪ በድምሩ ብር 85,069,542.00 ትክክለኛ መሆኑን ማረጋገጥ አለመቻሉ፤

2. የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ቁጥር 285/1994 አንቀጽ 21 እና 26 ተጨማሪ እሴት ታክስን ለማስከፈል በወጣው በደንብ ቁጥር 79/1995 መሰረት የተጨማሪ እሴት ታክስ መሰረት ተመላሽ ሂሳቦች ወደሚቀጥለው ወር በትክክል ባለመተላለፋቸው በብልጫ የዞረ የተጨማሪ እሴት ታክስ ተመላሽ በ 3 ቅ/ጽ/ቤቶች በድምሩ ብር 3,187,874.34 መኖሩ፤

3. ሥራ ላይ ያልዋለ የመደበኛ በጀት ብር 1,006,134.66 ፈሰስ መደረግ የነበረበት እንዳልተደረገ እና ሂሳቡም በተጠቃለለው የሂሳብ ሪፖርት በ5212101(ጥሬ ገንዘብ በባንክ) ላይ ተብሎ ሪፖርት የተደረገ በመሆኑ፤
4. በሚኒስቴር መ/ቤቱ በ2011 በጀት ዓመት ይሰበሰባል ተብሎ በዕቅድ ከተያዘው የተሰበሰበው የሀገር ውስጥ ገቢ ሂሳብ በብር 11,946,107,951.62 (11%) ያነሰ መሆኑ ፤
5. ሚኒስቴር መ/ቤቱ በ2011 በጀት ዓመት የተመደበለትን የካፒታልና የመደበኛ ወጪ በጀት በአግባቡ ስራ ላይ መዋሉን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ፡- ለመደበኛ ወጪ ከተያዘው በጀት ብር 435,467,198.83(21%) ስራ ላይ ያልዋለ በጀት መኖሩ፤
6. የፌዴራል የታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 41 ንዑስ አንቀጽ 1 መሰረት ባለስልጣኑ ታክሱን በመከፍያ ጊዜ ላልከፈለ ታክስ ከፋይ የሚፈለግበትን ታክስ ማስጠንቀቂያ በደረሰው በ30 ቀናት ካልከፈሉ የታክስ ከፋዩ ሀብት እንዲያዝ ትዕዛዝ የሚሰጥ መሆኑን የሚገልጽ ማስጠንቀቂያ ለታክስ ከፋዩ ሊሰጠው እንደሚችል እና በንዑስ አንቀጽ 9 መሰረት ያልተከፈለ ታክስ ንብረቱ ተይዞ እስከ ሚቆይበት ጊዜ የመጨረሻው ቀን ድረስ ያልከፈለ እንደሆነ ባለስልጣኑ ሀብቱን በግልጽ ጨረታ በመሸጥ ከሽያጩ የሚገኘውን ገንዘብ ላልተከፈለ የታክስ እዳን እንዲሸፍን እንደሚያደርግ ይደነግጋል፡፡ ይሁን እንጂ በ 9 ቅጽ/ቤቶች ሳይሰበሰብ በመቆየቱ ምክንያት ተገቢው እርምጃ ያልተወሰደበት የግብር ዕዳ በድምሩ ብር 15,439,423,222.64 መኖሩን፤
7. በገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 979/2008 አንቀጽ 83 ንዑስ አንቀጽ 4/ሀ መሰረት ማንኛውም የደረጃ “ሀ” ግብር ከፋይ የግብር ዓመቱ በተጠናቀቀ በአራት ወር ጊዜ ውስጥ እንዲሁም የደረጃ “ለ” ግብር ከፋይ የግብር ዓመቱ በተጠናቀቀ በሁለት ወር ጊዜ ውስጥ ግብራቸውን ማሳወቅ የሚጠበቅባቸው ስለመሆኑ የተደነገገ ሲሆን እንዲሁም በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ቁጥር 285/1994 አንቀጽ 26 ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 በአንድ የሂሳብ ጊዜ ውስጥ ታክስ የመክፈል ግዴታ ያለበት ቢሆንም ባይሆንም በእያንዳንዱ የሂሳብ ጊዜ ለታክስ ባለስልጣኑ ማሳወቅ እና በተሰጠው የመጨረሻ የታክስ መክፈያ ጊዜ ገደብ ጠብቆ ታክሱን መክፈል

እንዳለበት ቢደነገግም በ 7 ቅ/ጽ/ቤቶች የንግድ ትርፍ ግብር እና የተጨማሪ እሴት ታክስ እያሳወቁ ከሚከፍሉት ድርጅቶች ውስጥ የሚጠበቅባቸውን የንግድ ትርፍ እና የተጨማሪ እሴት ታክሳቸውን ያሳሳወቁ 266 ድርጅቶች መገኘታቸው፤

8. የገንዘብ እና ኢኮኖሚ ልማት ትብብር ሚኒስትር የፌዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም ለማሻሻል በቁጥር 2.4.6/459/08 በቀን ታህሳስ 20/2008 ባወጣው መመሪያ አንቀፅ 25 ተራ ቁጥር ሰባት ሀ ላይ እንደተገለጸው አንድ በጀት ዓመት ውስጥ ለሚካሄደው የጥቃቅን ግዥ ክብር 75,000.00 መብለጥ እንደሌለበት ቢያዝም መመሪያው ከሚፈቅደው በላይ በቀጥታ ግዥ የተፈጸመ በ ጅማ ቅ/ጽ/ቤት በድምሩ ብር 311,978.06 መኖሩ፤

9. በፌዴራል ታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 ክፍል ዘጠኝ አንቀጽ 55/7 ከታክስ ጋር በተገናኘ የሚፈጠርን አለመግባባት በተመለከተ በግብር ከፋዩ በኩል ለሚመጣ ቅሬታ ለማስተናገድ በአዋጁ ላይ ቅድም ተከተሎች በተቀመጡት መሰረት ከቅ/ጽ/ቤት የዕዳ ክትትል በመዝገብ ተይዘው ለባለስልጣን መስሪያ ቤቱ የተላኩ ቅሬታዎች በተደራጀ መልኩ ተመዝግበው ክትትል ተደርጎባቸው ውሳኔ የሚሰጣቸው መሆኑ፤ ውሳኔውም በአግባቡ ለቅ/ጽ/ቤት የሚተላለፍ መሆኑ እንዲሁም በቅ/ጽቶች የዕዳ ክትትል በመዝገብ ላይ ማስተካከያ እያደረገ ምዝገባ የሚካሄድ መሆኑን እና ባለስልጣን መስሪያ ቤቱ ቁጥጥር እንደሚያደርግ ሲጣራ፤

➤ የ10 የግብር ዕዳ ውሳኔ በድምሩ ብር 1,190,474,878.68 በግብር ከፋዮች ቅሬታ ቀርቦበት ቅሬታው ለዋና መ/ቤት የተላከ መሆኑን በቅ/ጽ/ቤቶች ምላሽ የተሰጠ ቢሆንም ነገር ግን ቅሬታው ውሳኔ ተሰጥቶበት ውሳኔው ተመልሶ ለቅ/ጽ/ቤቶች የተላከ ቢሆንም በቅ/ጽ/ቤቶች የሚታወቀው ውሳኔው አሁንም በዋና መ/ቤት እንደሆነ መሆኑ፤

➤ የ 20 የግብር ዕዳ ውሳኔ በድምሩ ብር 1,124,810,946.69 በግብር ከፋዮች ቅሬታ ቀርቦበት ቅሬታቸው በዋና መ/ቤት ለሚገኘው የታክስ ቅሬታ አጣሪ ጽ/ቤት የተላከ መሆኑን በቅ/ጽ/ቤቶች ምላሽ የተሰጠ ቢሆንም የግብር ከፋዮች ቅሬታ በቅሬታ አጣሪ ጽ/ቤት ተመዝግቦ የማይገኝ መሆኑን

10. በፌዴራል ታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 ክፍል ዘጠኝ አንቀጽ 55/7 ከታክስ ጋር በተገናኘ የሚፈጠርን አለመግባባት በተመለከተ በግብር ከፋዩ

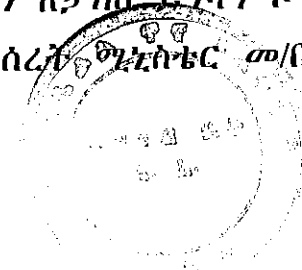
በኩል የሚነሳን ቅሬታ ለማስተናገድ በአዋጁ ላይ በተቀመጡት ቅድመ ተከተሎች መሰረት ከቅ/ጽ/ቤቶች የዕዳ ክትትል ቡድን በመዝገብ ተይዘው ወደ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የተላኩ ቅሬታዎች/ይግባኞች በተደራጀ መልኩ ተመዝግበው ውሳኔ እንደሚሰጣቸው እና ውሳኔውም በአግባቡ ለቅ/ጽ/ቤቶቹ እንዲደረስ የሚደረግ መሆኑን እንዲሁም በቅ/ጽ/ቤቶቹ ዕዳ ክትትል በኩል በመዝገብ ላይ ማስተካከያ የሚደረግ መሆኑን ሚኒስቴር መስሪያ ቤቱም ቁጥጥር ማድረጉን በሚጣራበት ወቅት፤

➤ 116 ቅሬታ የቀረበበት የግብር ዕዳ ውሳኔ በዋናው መስሪያ ቤት በቅሬታ ሰሚ ኮሚቴ ውሳኔ የተሰጠበት ሲሆን ግብር ከፋዮቹ በውሳኔው ባለመስማማት ለፌደራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ቤት ይግባኝ በማቅረባቸው ክትትል ላይ እንደሆኑ በመዝገብ ተይዞ የሚገኝ ቢሆንም ነገር ግን በቅ/ጽ/ቤቶቹ የዕዳ ክትትል መዝገብ ላይ ያልተመዘገበ እና ክትትል የማይደርግበት በቅሬታ ላይ ያለ የግብር ዕዳ ውሳኔ በድምሩ ብር 1,736,893,499.86 መኖሩ፤

➤ 24 ግብር ከፋዮች በ 6 ቅ/ጽ/ቤቶች የዕዳ ክትትል መዝገብ ላይ በከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ ላይ የሚገኙ የዕዳ ውሳኔ ተብሎ የተያዙ የግብር ከፋዮች ዝርዝር መኖራቸውን የተገለጸ ቢሆንም ነገር ግን በዋናው መስሪያ ቤት በኩል የግብር ከፋዮቹ ዝርዝርና ቅሬታ የቀረበበት የዕዳ ውሳኔ መጠን በድምሩ ብር 223,127,274.39 ተመዝግቦ የተያዘ አለመሆኑ፤

በአጠቃላይ ለከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ የተባለ የግብር ዕዳ ውሳኔ በድምሩ ብር 1,960,020,774.25 መረጃቸው በዋና መ/ቤት እና በቅ/ጽ/ቤቶች እየተናበበ የሚያዝ አለመሆኑን፤

11. በፌደራል ታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 ክፍል ዘጠኝ አንቀጽ 55/7 ታክስ ከፋዩ ቅሬታ ካቀረበበት ቀን ጀምሮ ባሉት 180 ቀናት ውስጥ ባለስልጣኑ በቅሬታ ላይ ውሳኔ ካልሰጠ ታክስ ከፋዩ ይግባኙን 180 ቀን በተጠናቀቀ በ 30 ቀናት ውስጥ ለታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ማቅረብ እንደሚችል እና በአንቀጽ 56 መሰረት ይግባኝ ሊቀርበበት በሚችል ውሳኔ ላይ ቅር የተሰኘ ታክስ ከፋይ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 83 መሰረት የይግባኝ ማስታወቂያውን ለታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ማቅረብ እንደሚችል ይደነግጋል፡፡ በዚህ አዋጅ መሰረት ሚኒስቴር መ/ቤቱም

ሆነ ቅ/ጽ/ቤቶች ግብር ከፋዮች በዋና መ/ቤት ቅሬታ ሰሚ ኮሚቴ ለተወሰነባቸው የግብር ዕዳ ውሳኔ ባለመስማማት ቅሬታቸውን ለታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ይግባኝ ያቀረቡ ግብር ከፋዮችን ዝርዝር በአግባቡ እና በተሟላ ሁኔታ መዝግቦ በመያዝ ሁኔታቸውን የሚከታተሉና በተሰጠው ውሳኔ መሰረት ተገቢው እርምጃ የሚወሰድ መሆኑን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፤ በቅ/ጽ/ቤቶች ለተወሰነባቸው የግብር ዕዳ ባለመስማማት ቅሬታቸውን ለግብር ይግባኝ ኮሚሽን ይግባኝ በማለት ያቀረቡ ግብር ከፋዮች መኖራቸው የተገለጸ ቢሆንም ዝርዝራቸው በዋና መ/ቤት በህግ ጉዳዮች ስር ተመዝግበው ያልተያዙ 142 ቅሬታ የቀረበበት የግብር ዕዳ ውሳኔ በድምሩ ብር 723,889,256.93 መኖሩን፤

12. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 190/2002 አንቀጽ 32 እንዲሁም የፌደራል መንግስት መ/ቤቶች ሂሳብ አያያዝ መመሪያ ቁጥር 5/2003 ክፍል 2 አንቀጽ 8 ቁጥር 4 ከሀ-ሰ መሰረት ተሰብሳቢ ሂሳብና አንቀጽ 5 ከሀ-ሠ የተከፋይ የሂሳብ ሌጂር ተሰርቶ ተገቢው ክትትል እየተደረገባቸው በወቅቱ መሰብሰብ እንዳለበት ይደነግጋል፡፡ ይሁን እንጂ፤

- በ 3 ቅ/ጽ/ቤቶች በወቅቱ ያልተሰበሰበ(ከአንድ ዓመት በላይ የቆየ) ከሁለቱም የስራ ዘርፎች (ከሀብት አስተዳደር እና በሀገር ውስጥ ገቢ በድምር ብር 122,064,603.64 ተሰብሳቢ ሂሳብ መኖሩ፤
- በ 5 ቅ/ጽ/ቤቶች ሰኔ 30/2011 በወቅቱ ያልተወራረደ ተከፋይ ሂሳብ በሀብት አስተዳደር የስራ ሂደትና በሀገር ውስጥ ገቢ በድምር ብር 23,818,095.57 ተከፋይ ሂሳብ መኖሩ፤

